

Ovaj projekat finansira
Evropska unija

IZVJEŠTAJ SA FOKUS GRUPA

Digitalni prostor i mladi: Između prava, rizika i odgovornosti

Uvod

Digitalni prostor u savremenom društvu više nije samo tehnološka infrastruktura, već centralno mjesto društvene interakcije, informisanja i oblikovanja javnog mišljenja. Za mlade generacije, internet i društvene mreže predstavljaju primarni ambijent komunikacije, ali i prostor u kojem se formiraju stavovi, identiteti i profesionalne ambicije. Upravo zato pitanje digitalnih prava, bezbjednosti i otpornosti na dezinformacije prevazilazi tehnički okvir i postaje pitanje građanske kompetencije.

U kontekstu ubrzanog razvoja digitalnih tehnologija, algoritamskog filtriranja sadržaja i sve sofisticiranijih oblika manipulacije informacijama, mladi su istovremeno najaktivniji korisnici digitalnog prostora i najizloženija grupa rizicima koji iz tog prostora proizlaze. Dezinformacije, govor mržnje, zloupotreba podataka i različiti oblici online prevara nijesu sporadične pojave, već strukturni elementi savremenog digitalnog okruženja.

U tom kontekstu sprovedene su tri fokus grupe sa mladima iz južne (Bar), centralne (Podgorica) i sjeverne regije (Bijelo Polje), sa ukupno 35 učesnika uzrasta od 18 do 30 godina. Učesnici su bili različitih obrazovnih i profesionalnih profila - učenici, studenti, IT inženjeri, novinari, pravnici, marketing stručnjaci, zaposleni u lokalnim samoupravama i drugi mladi profesionalci. Ova raznovrsnost omogućila je da se digitalna prava i bezbjednost sagledaju iz različitih perspektiva - korisničke, profesionalne i institucionalne.

Cilj analize nije bio samo utvrđivanje nivoa informisanosti mladih o digitalnim pravima, već i razumijevanje načina na koji oni percipiraju rizike, kako procjenjuju sopstvenu bezbjednost u online prostoru i na koji način prepoznaju manipulativni sadržaj. Fokus je bio usmjeren na identifikovanje obrazaca mišljenja i ponašanja koji oblikuju njihov odnos prema digitalnom okruženju.

Nalazi fokus grupa predstavljaju kvalitativnu osnovu za dalju analizu digitalne pismenosti i otpornosti mladih na dezinformacije, ali i za razumijevanje šireg društvenog konteksta u kojem se digitalna komunikacija odvija.

Metodološki okvir

Fokus grupe su realizovane primjenom vođene, participativne metodologije, uz unaprijed definisan vodič pitanja. Diskusije su vođene u otvorenom formatu, što je učesnicima omogućilo da pored direktnih odgovora dijele lična iskustva, primjere iz profesionalne prakse i refleksije o društvenim fenomenima povezanim sa digitalnim prostorom.

Učesnici su regrutovani metodom preporuke (snowballing), uz podršku organizacija i saradnika koji rade sa mladima, sa ciljem uključivanja što raznovrsnijih profila ispitanika. Ovakav pristup omogućio je sagledavanje regionalnih razlika, ali i identifikovanje zajedničkih obrazaca prisutnih u sve tri regije.

Tematski okvir pitanja bio je podijeljen u nekoliko međusobno povezanih oblasti, koje su ujedno činile strukturu analize:

Odnos mladih prema digitalnom prostoru – obuhvatao je pitanja o svakodnevnoj upotrebi interneta i društvenih mreža, vrstama platformi koje mladi koriste i razlozima njihove upotrebe. Ova oblast imala je za cilj da utvrdi kontekst u kojem se digitalna prava i rizici manifestuju.

Razumijevanje digitalnih prava – odnosila se na percepciju pojma digitalnih prava, nivo poznavanja sopstvenih prava u online okruženju i svijest o uslovima korišćenja digitalnih platformi.

Digitalne opasnosti i lična iskustva – obuhvatala je pitanja o iskustvima sa povredom prava na internetu, zloupotrebom podataka, online prevarama i mehanizmima reagovanja u takvim situacijama.

Bezbjednosne navike i zaštita privatnosti – fokusirala se na svakodnevne prakse zaštite naloga, kreiranje lozinki, podešavanja privatnosti i odnos prema dijeljenju ličnih informacija.

Dezinformacije i manipulativni sadržaj – ispitala je učestalost susretanja sa lažnim vijestima, načine njihovog prepoznavanja i iskustva sa dijeljenjem netačnih informacija, uz poseban osvrt na AI generisani sadržaj i deepfake tehnologije.

Govor mržnje i online komunikacija – odnosila se na percepciju i iskustva u vezi sa uvredljivim i diskriminatornim govorom u digitalnom prostoru, kao i na granicu između slobode izražavanja i govora mržnje.

Analiza prikupljenih podataka sprovedena je primjenom tematske analize, sa ciljem identifikovanja dominantnih obrazaca mišljenja, zajedničkih izazova i regionalnih nijansi. Poseban fokus stavljen je na međusobnu povezanost tema - na primjer, kako intenzitet korišćenja društvenih mreža utiče na izloženost dezinformacijama ili na percepciju govora mržnje.

Ovakav metodološki pristup omogućio je da se rezultati ne svedu na pojedinačne odgovore, već da se uoče strukturni obrasci koji oblikuju digitalno iskustvo mladih u Crnoj Gori.

Odnos mladih prema digitalnom prostoru

U sve tri regije digitalni prostor je opisan kao svakodnevni i neizostavni dio života. Internet nije percipiran kao dodatni alat, već kao osnovno okruženje u kojem se odvija komunikacija, informisanje, profesionalni razvoj i zabava. Posebno je u centralnoj regiji naglašena profesionalna integracija digitalnih platformi - društvene mreže nijesu samo prostor privatnog izražavanja, već radno okruženje i kanal ka institucionalnoj komunikaciji.

Učesnici centralne regije govorili su o LinkedIn-u kao profesionalnoj mreži, o platformi X kao izvoru informacija iz javne uprave i medija, te o Instagramu i TikToku kao ključnim alatima za marketing, brendiranje i praćenje trendova. Digitalni prostor je u ovom kontekstu strukturisan, strateški korišćen i direktno povezan sa ekonomskom aktivnošću.

U južnoj i sjevernoj regiji, iako je intenzitet korišćenja podjednako visok, dominantna funkcija društvenih mreža ostaje komunikacija i zabava. TikTok i Instagram su primarni izvori sadržaja, dok se informisanje često odvija fragmentisano, kroz kratke video formate i vizuelne objave. Informacija dolazi kao dio algoritamski selektovanog feed-a, a ne kao rezultat svjesne pretrage.

Ovaj obrazac ukazuje na važnu razliku: dok je digitalni prostor za sve generacijski prirodan, njegov karakter varira od profesionalnog alata do dominantno zabavnog ambijenta. U oba slučaja, međutim, online okruženje oblikuje percepciju stvarnosti i utiče na formiranje stavova.

„Posao me je vezan za društvene mreže, tako da ih koristim praktično pola dana, i privatno i profesionalno.“ (učesnica, centralna regija)

Istovremeno, u svim regijama primjetna je visoka zavisnost od kratkih formata i algoritamski generisanog sadržaja, što ima direktne implikacije na način na koji mladi dolaze do informacija. Sadržaj se konzumira brzo, često bez dodatne provjere, a informisanje se dešava usputno, paralelno sa konzumiranjem zabavnog sadržaja.

Digitalni prostor se, dakle, ne doživljava kao odvojena sfera sa posebnim pravilima, već kao produžetak svakodnevnog života. Upravo ta normalizacija i integrisanost dodatno naglašavaju važnost razumijevanja digitalnih prava i bezbjednosnih mehanizama, jer su rizici utkani u samu strukturu svakodnevne komunikacije.

Razumijevanje digitalnih prava

Kada je učesnicima postavljeno pitanje šta za njih znače digitalna prava, odgovori su u sve tri regije bili relativno ujednačeni: privatnost, zaštita ličnih podataka, sloboda izražavanja i sigurnost. Digitalna prava se, dakle, intuitivno prepoznaju kao produžetak klasičnih ljudskih prava u online prostoru. Ipak, dublja diskusija pokazala je da je to razumijevanje više konceptualno nego operativno.

Većina učesnika priznaje da uslove korišćenja digitalnih platformi prihvata bez čitanja, da ne zna precizno koje podatke platforme prikupljaju, niti na koji način se ti podaci dalje obrađuju. Svijest o potencijalnoj zloupotrebi postoji, ali je praćena osjećajem nemoći ili rezignacije.

„Čak i kad imamo taj ‘terms and conditions’, samo preskočimo i kliknemo ‘agree’. Uopšte nismo svjesni čemu dajemo pristup.“ (učesnik, centralna regija)

Ova izjava odražava dominantan obrazac u sve tri regije: digitalna prava su prepoznata kao važna, ali se rijetko aktivno praktikuju kroz pažljivo upravljanje podacima ili informisano prihvatanje uslova. Digitalni prostor funkcioniše po principu brzine i pristupačnosti, dok detaljno razumijevanje pravnih implikacija ostaje u drugom planu.

U centralnoj regiji, naročito kod učesnika iz IT i medijskog sektora, primjetna je veća svijest o „fine print“ aspektima digitalnih platformi, kao i o potrošačkim pravima u

kontekstu online kupovine i pretplata. Međutim, i tu postoji raskorak između znanja i prakse, i oni koji su svjesni potencijalnih rizika često priznaju da ne mijenjaju svoje ponašanje na internetu.

U sjevernoj regiji se posebno ističe osjećaj da mladi generalno ne znaju kome da se obrate u slučaju povrede digitalnih prava. Institucionalni mehanizmi zaštite nijesu jasno percipirani, niti je prisutno sistemsko znanje o procedurama prijave.

Razumijevanje digitalnih prava, stoga, može se opisati kao deklarativno, ali ne i proceduralno. Mladi znaju da imaju pravo na privatnost i zaštitu podataka, ali nijesu sigurni kako se ta prava konkretno ostvaruju niti kako se aktiviraju u slučaju njihove povrede.

Ovaj obrazac ukazuje na potrebu za prelaskom sa opšte svijesti na operativno znanje, sa „znam da postoji“ na „znam kako da reagujem“.

Digitalne opasnosti i lična iskustva

Diskusije u sve tri regije pokazale su da digitalne opasnosti nijesu apstraktna prijetnja, već realno i često iskustvo. Mladi su navodili primjere hakovanja naloga, zloupotrebe šifri među vršnjacima, phishing napade, lažnih profila i neautorizovanih naplata putem bankovnih kartica. Iako su tipovi prijetnji različiti, zajednički obrazac jeste da se rizik najčešće prepoznaje tek nakon ličnog iskustva.

U južnoj regiji učesnici su opisivali situacije u kojima su lažni nalozi i kompromitovane lozinke doveli do masovnog hakovanja profila među vršnjacima. Tek tada je postalo jasno koliko su podaci ranjivi i koliko je lako zloupotrijebiti povjerenje unutar poznatog kruga.

„Neko je napravio lažni Facebook i pokupio nam šifre, pa su profili svih nas iz škole bili hakovani. Tad smo tek shvatili koliko je to ozbiljno.“ (učesnik, južna regija)

U sjevernoj regiji istaknuti su primjeri dijeljenja pristupnih podataka među prijateljima, koji su kasnije zloupotrijebljeni. Digitalna sigurnost se u tim slučajevima sudarila sa povjerenjem unutar privatnog kruga, što dodatno komplikuje pitanje odgovornosti i prevencije.

„Znam za slučaj gdje su drugarice dijelile šifre i onda je jedna iskoristila nalog druge da bi se predstavljala kao ona.“ (učesnica, sjeverna regija)

U centralnoj regiji naglašeni su sofisticiraniji oblici digitalnih prevara, uključujući lažne pretplate i phishing poruke koje imitiraju banke ili poznate platforme. U tim slučajevima reakcije su bile proceduralnije, kontaktiranje banke, korisničke podrške ili prijavljivanje problema nadležnim institucijama.

Ipak, uprkos razlikama u tipu prijetnji, u sve tri regije je prisutan sličan obrazac: digitalna sigurnost se doživljava kao individualna odgovornost, a ne kao sistemski uređena oblast sa jasnim i dostupnim mehanizmima zaštite. Mladi često znaju da nešto „nije u redu“, ali nijesu uvijek sigurni kome se obratiti ili kakav je formalni put zaštite.

Ono što je posebno značajno jeste da iskustvo digitalne povrede često služi kao prva ozbiljna lekcija o bezbjednosti. Preventivno znanje je ograničeno, dok se svijest intenzivira tek nakon incidenta. Time digitalne opasnosti postaju dio procesa učenja, umjesto da budu spriječene kroz sistemsku edukaciju.

Ovaj obrazac ukazuje da digitalna sigurnost među mladima funkcioniše reaktivno, a ne preventivno. Umjesto unaprijed razvijenih zaštitnih strategija, dominantna je adaptacija nakon štete.

Bezbjednosne navike i zaštita privatnosti

Iako su učesnici u sve tri regije prepoznali digitalne opasnosti kao realne i česte, njihove svakodnevne bezbjednosne navike pokazuju određeni raskorak između svijesti o riziku i konkretnih praksi zaštite.

Većina mladih navodi da koristi složenije lozinke nego ranije i da ima zaključane profile, ali se u diskusiji pokazalo da se iste ili vrlo slične šifre često koriste na više naloga. Dvostepena autentifikacija je prisutna, ali ne sistemski, više kao dodatna opcija nego kao dosljedna bezbjednosna strategija.

U centralnoj regiji dio učesnika je pokazao viši nivo tehničke sofisticiranosti - korišćenje „passkey“ opcija, višefaktorske autentifikacije i proceduralnih reakcija u slučaju sumnjive aktivnosti. Međutim, i tu je prisutna određena ambivalencija između bezbjednosti i praktičnosti.

„Imam tri šifre za sve. Znam da nije idealno, ali lakše mi je tako.“ (učesnik, centralna regija)

Ova izjava oslikava dominantan obrazac - bezbjednost je važna, ali ne smije biti komplikovana. Kada zaštita zahtijeva dodatni napor, sklonost ka pojednostavljivanju preuzima primat.

U sjevernoj regiji naglašeno je da su profili uglavnom zaključani i da se vodi računa o privatnosti, ali bez dubljeg razumijevanja algoritamskog prikupljanja podataka i šire digitalne infrastrukture. Privatnost se percipira kroz vidljivost objava, a manje kroz kontrolu metapodataka ili komercijalnu upotrebu informacija.

U južnoj regiji iskustva sa hakovanjem dodatno su pojačala oprez kod pojedinih učesnika, ali su bezbjednosne prakse ostale fragmentisane - jače lozinke, ali bez šire strategije zaštite digitalnog identiteta.

Ono što je zajedničko u sve tri regije jeste pragmatičan odnos prema privatnosti. Učesnici su svjesni da platforme prikupljaju podatke, ali često izražavaju stav da je to „cijena korišćenja“ digitalnih servisa. Privatnost se ne doživljava kao apsolutno pravo, već kao kompromis između pogodnosti i sigurnosti.

Ovaj obrazac ukazuje na normalizaciju djelimičnog gubitka kontrole nad ličnim podacima. Mladi ne negiraju važnost privatnosti, ali je često podređuju funkcionalnosti, brzini i dostupnosti digitalnih usluga.

Bezbjednosne navike su, stoga, prisutne, ali nijesu sistematizovane. One su rezultat individualnog iskustva i lične procjene rizika, a ne šireg obrazovnog ili institucionalnog okvira.

Dezinformacije i manipulativni sadržaj

Tema dezinformacija izazvala je najživlju diskusiju u sve tri regije. Učesnici gotovo jednoglasno navode da se sa lažnim vijestima susreću svakodnevno, naročito na TikToku i Instagramu, gdje se informativni sadržaj pojavljuje u formi kratkih videa, senzacionalističkih naslova i vizuelno upečatljivih objava.

Za razliku od tradicionalnih medija, gdje se izvor lakše identifikuje, društvene mreže stvaraju ambijent u kojem je granica između informisanja i zabave zamagljena. Algoritamski sistem distribucije sadržaja dodatno pojačava emocionalno intenzivne objave, čime manipulativni narativi dobijaju veću vidljivost.

U sjevernoj regiji učesnici su posebno istakli da mlađe generacije često brže prepoznaju „očigledne“ lažne vijesti, ali da sofisticiranije manipulacije, naročito one koje uključuju djelimično tačne informacije, ostaju teže uočljive.

„Mislim da mi mladi uglavnom znamo da prepoznamo kad je baš lažna vijest, ali kad je nešto pola tačno, pola izmijenjeno – to je već teže.“ (učesnik, sjeverna regija)

U centralnoj regiji razvila se dublja rasprava o medijskim tehnikama manipulacije, clickbait modelima i izvlačenju informacija iz konteksta. Učesnici koji rade u medijima ili komunikacijama ukazali su na pritisak brzine objavljivanja, gdje potreba da se informacija prva plasira često smanjuje prostor za detaljnu provjeru.

Poseban segment diskusije odnosio se na rastuću upotrebu vještačke inteligencije i deepfake tehnologija. Učesnici su izrazili zabrinutost zbog toga što postaje sve teže razlikovati autentičan video ili glas od manipulisanog sadržaja. Povjerenje u vizuelni dokaz, koje je nekada bilo gotovo neupitno, sada je značajno narušeno.

U južnoj regiji učesnici su isticali da često tek kroz komentare drugih korisnika shvate da je određeni sadržaj manipulativan, što ukazuje na oslanjanje na kolektivnu procjenu umjesto na sopstvenu analizu izvora.

Ono što je posebno značajno jeste da se dezinformacije ne doživljavaju kao izuzetak, već kao uobičajeni dio digitalnog ambijenta. Takva normalizacija proizvodi dvostruki efekat: s jedne strane, mladi razvijaju određeni stepen skepticizma, ali s druge strane, povećava se prag tolerancije na manipulativne narative.

Umjesto jasne linije između istinitog i lažnog, formira se zona nesigurnosti u kojoj se istina procjenjuje kroz vjerovatnoću, reputaciju izvora ili reakcije drugih korisnika. U takvom okruženju informisana odluka postaje složen proces, koji zahtijeva razvijene kritičke vještine i kontinuiranu pažnju.

Govor mržnje i online komunikacija

Govor mržnje je u sve tri regije prepoznat kao gotovo svakodnevna pojava u digitalnom prostoru. Učesnici su isticali da se najčešće pojavljuje u komentarima ispod objava, naročito kada su u pitanju političke teme, nacionalni identitet, sport ili javne ličnosti. Društvene mreže, posebno TikTok i Facebook, opisane su kao prostori u kojima se agresivna komunikacija najlakše i najbrže širi.

Za razliku od formalnih medijskih sadržaja, gdje postoji određeni nivo uredničke kontrole, komentari na društvenim mrežama često ostaju nemoderisani ili se uklanjaju

tek nakon prijave. To stvara ambijent u kojem se verbalna agresija normalizuje i doživljava kao dio „uobičajene“ online komunikacije.

U sjevernoj regiji učesnici su posebno naglasili da mlađe generacije često ne razlikuju slobodu izražavanja od govora mržnje, te da anonimnost dodatno podstiče radikalniji diskurs.

„Na TikToku baš nema granice – ljudi pišu šta god hoće i misle da je to samo njihovo mišljenje, a često pređe u direktno vrijeđanje.“ (učesnica, sjeverna regija)

U centralnoj regiji učesnici iz medijskog sektora govorili su o ličnim iskustvima uvreda i targetiranja, ali i o profesionalnoj obavezi da razlikuju kritiku od govora mržnje. U tim slučajevima postojala je jasnija svijest o procedurama prijave, ali i percepcija da kontinuirano prijavljivanje može umanjiti ozbiljnost stvarnih prijetnji.

U južnoj regiji govor mržnje je prepoznat kao učestala pojava, ali je istovremeno primjetna tendencija da se takvi sadržaji ignorišu ili minimalizuju. Učesnici su navodili da često „ne pridaju značaj“ uvredama, što ukazuje na adaptaciju na toksični komunikacijski ambijent.

Posebno je zabrinjavajuće to što su učesnici isticali porast agresivnog tona u online prostoru i percepciju da digitalno nasilje ponekad prelazi u realne sukobe. Granica između online i offline prostora postaje sve poroznija, a energija konflikta se prenosi iz jednog u drugi kontekst.

Govor mržnje se, dakle, ne doživljava samo kao individualni incident, već kao simptom šireg društvenog ambijenta u kojem je polarizacija izražena, a digitalni prostor služi kao katalizator konflikta. Normalizacija takve komunikacije smanjuje osjetljivost na problem i otežava njegovo sistemsko rješavanje.

Uprkos tome, prisutna je svijest da je potrebno jasnije razgraničiti slobodu izražavanja od uvredljivog i diskriminatornog govora, te da su potrebni mehanizmi edukacije i moderacije koji bi doprinijeli odgovornijem online ponašanju.

Zaključni obrasci

Analiza fokus grupa sa mladima iz južne, centralne i sjeverne regije ukazuje na postojanje nekoliko međusobno povezanih obrazaca koji oblikuju njihov odnos prema digitalnim pravima, dezinformacijama i online bezbjednosti. Ovi obrasci ne proizilaze iz individualne neinformisanosti, već iz šireg digitalnog okruženja u kojem su mladi formirani kao korisnici:

- **Digitalna izloženost bez proporcionalne zaštite**

Jedan od najuočljivijih obrazaca jeste visok nivo svakodnevne digitalne izloženosti uz parcijalno razumijevanje mehanizama zaštite. Mladi provode značajan dio dana na društvenim mrežama, koriste ih profesionalno i privatno, ali bez sistemskog znanja o pravnim okvirima, uslovima korišćenja i procedurama zaštite.

Digitalni prostor se doživljava kao prirodno okruženje, ali bez jasnog osjećaja institucionalne sigurnosti. Zaštita je prepuštena individualnoj procjeni i ličnom iskustvu, dok su formalni mehanizmi reagovanja nejasni ili udaljeni.

- **Normalizacija kompromitovane privatnosti**

Privatnost se ne percipira kao stabilno pravo, već kao kategorija koja je već djelimično izgubljena. Mladi su svjesni da platforme prikupljaju njihove podatke, ali taj proces prihvataju kao „cijenu korišćenja“ digitalnih servisa.

Ovaj obrazac ukazuje na adaptaciju, a ne na osnaženost. Umjesto aktivnog upravljanja podacima, dominantna je pragmatična logika pogodnosti i brzine. Time se granica između svjesnog pristanka i pasivnog prihvatanja briše.

- **Reaktivna, a ne preventivna digitalna bezbjednost**

Iskustva hakovanja, phishing napada i zloupotreba kartica pokazuju da se svijest o riziku najčešće razvija nakon incidenta. Digitalna sigurnost funkcioniše reaktivno – kao odgovor na štetu - umjesto kao unaprijed izgrađena zaštitna strategija.

Preventivna znanja i sistemska edukacija nijesu dovoljno razvijeni, što dovodi do oslanjanja na lične lekcije i individualne prilagodbe.

- **Ambivalentan odnos prema dezinformacijama**

Mladi prepoznaju da su lažne vijesti i manipulativni sadržaji sveprisutni, ali ih istovremeno doživljavaju kao sastavni dio digitalnog ambijenta. Skepticizam postoji, ali nije uvijek praćen dosljednom provjerom izvora.

Posebno zabrinjava rastuća nesigurnost u autentičnost vizuelnog sadržaja usljed razvoja vještačke inteligencije. Gubitak povjerenja u vizuelni dokaz dodatno komplikuje proces informisanog odlučivanja i produbljuje osjećaj epistemološke nesigurnosti.

- **Normalizacija toksične komunikacije**

Govor mržnje i agresivni komentari prepoznati su kao svakodnevna pojava, ali često bez snažne emocionalne reakcije. Umjesto aktivnog suprotstavljanja, dominantna strategija je ignorisanje ili povlačenje.

Ovakva normalizacija smanjuje osjetljivost na granicu između slobode izražavanja i verbalnog nasilja. Digitalni prostor se doživljava kao ambijent u kojem „svi pišu šta hoće“, čime se odgovornost fragmentiše i individualizuje.

Kombinacija ovih obrazaca ukazuje na to da mladi u Crnoj Gori nijesu pasivni korisnici digitalnog prostora, ali ni u potpunosti osnaženi digitalni građani. Oni posjeduju intuitivnu svijest o rizicima, ali nedovoljno sistemsko znanje i institucionalnu podršku.

Digitalni prostor se istovremeno doživljava kao prostor prilika i prostor stalne nesigurnosti. Upravo u toj ambivalenciji nalazi se ključni izazov savremenog digitalnog građanstva - kako razviti kompetencije koje nadilaze adaptaciju i omogućavaju aktivno, sigurno i odgovorno učešće u online okruženju.

Ovaj projekat finansira
Evropska unija

Analiza je dio projekta "Digitalna (de) konstrukcija laži", koji realizuje Udruženje za odgovorni i održani razvoj (UZOR) podržan je kroz program „Zaštita prava i promocija digitalnog građanstva: Crnogorski digitalni štit (MDS)“ koji sprovodi Centar za građansko obrazovanje (CGO) u partnerstvu sa SHARE fondacijom, i u saradnji sa Agencijom za audiovizuelne medijske usluge, a uz finansijsku podršku Evropske unije i kofinansiranje Ministarstva regionalno-investicionog razvoja i saradnje sa nevladinim organizacijama.

Sadržaj ove analize isključiva je odgovornost NVO Udruženje za odgovorni i održivi razvoj (UZOR) i ne odražava nužno stavove CGO-a, SHARE-a, AMU-a, Evropske unije ili Ministarstva regionalno-investicionog razvoja i saradnje sa nevladinim organizacijama.